

Proč platíme „německé“ ceny elektřiny?

Protože elektřina se obchoduje na společném evropském trhu, kde cenu v každé hodině určuje nejdražší zapnutá elektrárna – často německá plynová.

To zní jako zlodějna, dokud nepochopíte, jak ten mechanismus funguje a co by stálo ho opustit. Pojďme na to po pořádku.

Jak vzniká cena každou hodinu

Představte si, že se každý den koná aukce na každou hodinu zítřka. Elektrárny nabízejí: solár a vítr skoro zadarmo (palivo nic nestojí), jádro levně, uhlí draž, plyn nejdraž. Poptávka se uspokojuje odspodu – a cenu pro všechny určí poslední, nejdražší elektrárna, která ještě byla potřeba. Říká se tomu merit order.

Proto „platíme německé ceny“: česká a německá soustava jsou propojené dráty i trhem, takže se ceny v obou zemích většinu hodin potkávají. Když v Německu večer nefouká a naskakuje plyn, zdraží hodina i nám. A když v poledne svítí slunce, máme i my hodiny skoro zadarmo – o těch se v hospodě nemluví.

Co je na té výtce pravda

Buďme fér: propojení s Německem nám dováží i německé problémy. Německá rozhodnutí – odstavení jádra, pomalá výstavba sítí – zvedají ceny v celém regionu. Česko dlouho žádalo rozdělení společné německo-rakouské obchodní zóny a dosáhlo ho. A dokud cenu příliš často určuje plyn, táhne evropské účty nahoru válka a světový trh s LNG. Tohle všechno je legitimní kritika.

Proč odpojení nepomůže

Jenže z toho neplyne, že by nám bylo lépe samotným. Česko je vývozce: naši výrobci na společném trhu vydělávají a ty peníze drží ceny

silové elektřiny níž, než by byly v izolaci. Malá uzavřená soustava by musela držet vlastní drahé rezervy na každou špičku a každou odstávku – a každý výpadek Dukovan by byl cenový poplach, ne poznámka pod čarou. Norsko nebo Švýcarsko, občas uváděné za vzor, jsou na evropský trh napojené taky.

Skutečná volba tedy nezní „německé ceny, nebo české ceny“. Zní „společný trh nedostavěný, nebo dostavěný“.

Co znamená dostavěný

Tři věci. Vytlačit plyn z role cenotvůrce – čím víc levných zdrojů a úložišť, tím méně hodin určuje cenu nejdražší elektrárna; přesně na to míří evropská reforma trhu platná od roku 2024, která podporuje dlouhodobé smlouvy místo hodinové ruletky. Dostavět dráty mezi státy – prosincový balíček Komise k sítím a projekt Energy Highways má odstranit úzká hrdla, kvůli kterým se levná elektřina nedostane tam, kde je drahá. A nakupovat společně to, co Evropa dováží, místo vzájemného přehazování.

Paradox celé otázky: na „německé ceny“ si stěžujeme kvůli trhu, který je společný jen napůl. Celý by uměl to hlavní – aby cenu častěji určovalo slunce nad kontinentem než plyn z tankeru.

Všechny otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

Kdo určuje cenu elektřiny v Česku?

Velkoobchodní cenu určuje evropský trh – pro Česko prakticky pražská a lipská burza, které jsou cenově propojené. Regulované poplatky (distribuci, jistič) určuje český Energetický regulační úřad.

Co je merit order?

Pořadí, v jakém se zapínají elektrárny: od nejlevnější (slunce, vítr, jádro) po nejdražší. Cenu pro všechny pak v každé hodině určí poslední elektrárna, která ještě musela naskočit – dnes typicky plynová.

Proč cenu tak často určuje plyn?

Protože plynové elektrárny jsou nejdražší v pořadí a zapínají se, právě když poptávka převyší levné zdroje. V Evropě určují cenu v menšině hodin, ale bývají to ty drahé večerní.

Nebylo by lepší se od Německa odpojit?

Ne. Česko na propojeném trhu vydělává vývozem a malá izolovaná soustava by měla ceny vyšší a divočejší, ne nižší. Problém není propojení, ale to, že cenu příliš často určuje drahý plyn.

Kdy se to zlepší?

Až levné zdroje a úložiště vytlačí plyn z role posledního zdroje a až se dostaví síť mezi státy. Evropská reforma trhu z roku 2024 a balíček k sítím z prosince 2025 míří přesně tam.

ZDROJE

- ERÚ / OTE: fungování denního trhu, propojení s EEX Lipsko
- Eurostat: ceny elektřiny H1 2025 (Německo 38,4 €/100 kWh – draž než ČR)
- Evropská reforma trhu s elektřinou (v platnosti od července 2024)
- Grids Package Evropské komise (prosinec 2025), iniciativa Energy Highways